

DIALOGISK LÆSNING OM AT BESTEMME

LÆS HØJT

Der er regler alle vegne. Der er regler hjemme, i skolen og i de lege, vi leger sammen i frikvarteret. Der er også regler i landet Danmark, vi skal overholde.

 Hvorfor tror du, der findes regler?

Alle disse regler er der nogle, der har bestemt. Nogle regler kan du selv bestemme. Andre gange er det dine legekammerater, der bestemmer. Og rigtig tit er det de voksne, der bestemmer.

Nu skal vi snakke lidt om, hvad det vil sige at bestemme, inden vi skal øve os på forskellige måder at bestemme på, når vi leger.

 Hvem kan godt lide at bestemme selv?

 Hvem bestemmer i din familie?

Når man er barn, kan man godt føle, at de voksne bestemmer alting, og at børn ingenting må bestemme. Men faktisk kan børn få lov til at bestemme mange ting i det land, vi bor i.

 Hvad bestemmer du selv? (Påklædning, fritidsinteresser, lege/legekammerater, osv.)

Andre steder i verden må børn bestemme meget mindre, end børn i Danmark må. De har måske ikke mulighed for at vælge at gå til en fritidsaktivitet eller lave legeaftaler. Sådan er det for eksempel for nogle børn i Tunesien.

 Hvem tror I, bestemmer reglerne i Danmark?

Faktisk er det nogle voksne, vi kalder for politikere. Det er dem, der beslutter landets love – altså de regler, der gælder for alle, der bor i Danmark.

Dine forældre og andre voksne er med til at bestemme, hvilke politikere, der må bestemme. På den måde er vi i Danmark fælles om at bestemme. Det kalder vi for demokrati.

Sådan har det ikke altid været i landet Tunesien. For kort tid siden var der én person, der bestemte alt i Tunesien. En person, der bestemmer alt i et land, kalder man for en diktator.

 Hvad ville du bestemme, hvis du måtte bestemme alt?

Nu skal vi lege en leg, hvor vi skal prøve, hvordan det kan føles, når der er én, der bestemmer over alle. Det er mig, der kommer til at bestemme over jer – ligesom en diktator.

Om lidt er der en lille gruppe elever, der må lege frit i to minutter. Alle andre skal sidde stille på deres plads. De må ikke lege.

Vi skal alle mærke efter, hvordan det føles. Føles det rimeligt (rart i maven)? Eller føles det urimeligt (dårligt i maven)?

Jeg sørger for, at mit ur ringer om to minutter. Der er legen slut. Nu må alle elever, der har fødselsdag i denne måned, lege frit. (Når uret ringer, samles eleverne igen til opsamling.)

 Hvad synes du om, at nogle børn måtte lege?

 Hvordan føles det at være en af dem, der måtte lege?

 Hvordan føles det at være en af dem, der ikke måtte lege?

Menneskene i Tunesien kunne ikke lide, at der var én, der bestemte over alt og alle i landet. Så de viste manden, diktatoren, at de var utilfredse. Og så fik Tunesien også demokrati. Det betyder, at man er fælles om at bestemme.

I Danmark har vi også demokrati. Det har vi haft i mange år, så vi har øvet os i, hvordan man bestemmer ting, så de fleste – og ikke bare én diktator – er tilfredse med beslutningen.

 Hvordan tror du, at man bestemmer ting i et demokrati?

Nu skal vi øve os i at bestemme på en demokratisk måde. Det skal vi gøre ved at lege en masse lege.

I skolen er det ofte de voksne, der bestemmer, hvad I skal lære i timerne. Men når I må lege frit i pauser eller frikvarteret, kan I selv bestemme, hvad I skal lege.

Måske er der nogle i klassen, der har oplevet, at det indimellem kan være svært at blive enige om, hvem der skal bestemme. Måske bliver man uenige om, hvad man skal lege eller legens regler.

 Hvem har oplevet at blive uenige om, hvem der må bestemme i en leg?

Når man er mange, er det nemlig nogle gange svært at blive enige om tingene. Men heldigvis findes der nogle metoder, man kan bruge, hvis man bliver uenige. Dem skal vi prøve nu.

LEG MED AFSTEMNING

Alles stemme tæller, når man laver en afstemning.
Du skal stemme om, hvilken leg hele klassen skal lege.
I skal lege den leg, der får flest stemmer.

Instruktion

Du skal stemme ved at række din hånd i vejret,
når den voksne nævner den leg, du helst vil lege.

LEG MED KOMPROMIS

En måde, man kan bestemme en leg på, er ved at lave en aftale,
hvor man deler tiden mellem de forskellige lege.
Det kalder man at gå på kompromis.

Instruktion

Du skal stemme på den leg, du helst vil lege.
Du kan vælge mellem de lege, som den voksne nævner.
Klassen skal lege legene i det antal minutter, de får af stemmer.

Eksempel: Syv elever har stemt på 'Stopdans', derfor leger klassen 'Stopdans' i syv minutter.
16 elever har stemt på 'Bankebøf', og det betyder, at klassen derefter leger 'Bankebøf' i 16 minutter.

LEG MED TILFÆLDIGHED

En tilfældig elev får lov til at bestemme, hvad klassen skal lege. Eleven, der skal bestemme, kan man finde med den tilfældige metode 'Sten – saks – papir'.

Instruktion

I 'Sten – saks – papir' skal du vise et af tre håndtegn. Du kan vise sten (knyttet hånd), saks (knyttet hånd med spredt pege- og langefinger) eller papir (flad hånd). Sten slår saks, saks slår papir og papir slår sten.

Nu skal alle elever gå rundt i lokalet og lave 'Sten – saks – papir'. Den elev, der taber, skal følge i halen af vinderen og tage hænderne på skuldrene. Den sidste elev, der vinder, skal bestemme, hvad hele klassen skal lege.

LEG MED ET ALTERNATIV

Nogle gange kan det føles umuligt at blive enige om en leg eller legens regler. Så kan det være en løsning at finde på en helt ny leg eller spørge nogle andre, om man må være med i deres leg.

Instruktion

Hvilke lege kender du? Skriv alles forslag på tavlen eller en planche, så der er gode legeidéer at vælge mellem, når nogen får brug for et alternativ.

